

Upphovsrätt och generativ AI i skolan

LÄROMEDELSFÖRETAGEN

Generativa AI-verktyg används i dag i många skolor. Samtidigt är många lärare osäkra på vad som gäller när det kommer till AI och upphovsrätt. Som stöd och hjälp i detta har Läromedelsföretagen tagit fram denna kortfattade information om upphovsrätt, läromedel och generativ AI.

Materialet finns även på Läromedelsföretagens [webbplats](#). Har ni frågor om användningen av ett specifikt läromedel är ni välkomna att kontakta respektive förlag.

Upphovsrättslagen

Den svenska upphovsrättslagen skyddar litterära och konstnärliga verk som har så kallad verkshöjd – alltså en självständig och kreativ utformning.

Det gäller exempelvis läromedel, skönlitteratur, artiklar och forskningsmaterial, bilder och fotografier, illustrationer och diagram, musik, noter och film samt digitalt undervisningsmaterial.

Idéer och teorier är inte skyddade – den konkreta formuleringen är det.

Den som har upphovsrätt till ett verk har ensamrätt att framställa kopior av verket (även digitala kopior) samt att göra verket tillgängligt för allmänheten.

Upphovsrättslagen innehåller en mängd inskränkningar, däribland rätten till kopiering för privat bruk. Skolans verksamhet räknas inte som privat användning, så kopiering för undervisningsverksamhet är **inte** tillåten.

Det här är ingen uttömmande text om upphovsrätt. På [om-upphovsratt](#) hittar du mer information om lagstiftningen.

Upphovsrätt och generativ AI

När texter eller annat material laddas upp i ett generativt AI-verktyg (t.ex. ChatGPT, Copilot eller Gemini) skapar verktyget en intern kopia för att kunna bearbeta innehållet och generera ett svar.

Att ladda upp material i ett AI-verktyg räknas därför som kopiering från ett upphovsrättsligt perspektiv. Detta gäller även om:

- materialet bara används i din egen inloggning
- det sparas i din eller skolans molnmiljö
- leverantören av AI-tjänsten säger att materialet inte används för träning.

Det är **inte** tillåtet att ladda upp upphovsrättskyddat material till ett AI-verktyg utan uttryckligt tillstånd från rättighetsinnehavarna (i dessa fall förlagen).

Att en lärobok eller ett digitalt material är köpt av skolan eller finns tillgängligt via skolans lärplattform innebär **inte** att det får laddas upp i AI-verktyg.

Det så kallade BONUS-avtalet som tillåter viss kopiering i undervisningssyfte omfattar **inte** uppladdning till generativa AI-verktyg.

Se [Bonus copyright access hemsida](#) för villkoren i övrigt.

Uppladdning av läromedel till generativ AI

Det är **inte tillåtet** att (utan uttryckligt tillstånd)

- ladda upp hela eller delar av en lärobok eller ett digitalt undervisningsmaterial
- ladda upp kopierade kapitel från en lärobok eller ett digitalt undervisningsmaterial
- ladda upp elevmaterial som innehåller upphovsrättsskyddat innehåll.

Det gäller även om:

- läromedlet är köpt av skolan
- materialet ligger på skolans server
- materialet finns tillgängligt på internet.

Det är **tillåtet** att:

- ladda upp eget, självskrivet material
- ladda upp egna lektionsanteckningar
- ladda upp material där skyddstiden har gått ut (70 år efter upphovspersonens död)
- ladda upp rena fakta och enstaka formler eller definitioner (men inte hela formelsamlingar eller ordlistor där urval och struktur är upphovsrättsligt skyddade)
- ladda upp lagtexter, offentliga utredningar och myndighetsföreskrifter.

Exempel:

- Du kan ladda upp dina egna lektionsanteckningar om fotosyntesen.
- Du kan ladda upp skollagen.
- Du kan ladda upp Strindbergs texter (skyddstiden har löpt ut).

Att generera nytt material med hjälp av AI

När man genererar material med hjälp av AI finns det två vanliga sätt att oavsiktligt bryta mot upphovsrätten:

1. Otillåten indata – att man förser AI-modellen med material som man inte har rätt att använda, exempelvis upphovsrättsskyddade texter eller bilder, sekretessbelagd information eller personuppgifter som inte får delas. Beroende på vilken språkmodell och vilken typ av abonnemang som används kan det också vara så att man sprider skyddat material vidare.

2. Otillåten utdata – att AI-systemet i sig genererar material som bryter mot upphovsrätt, avslöjar skyddad information, sprider felaktigheter eller på andra sätt genererar material som inte får användas eller publiceras.

Du som användare ansvarar för hur materialet används. Skolan kan bli ansvarig om man använder verktyg på ett sätt som innebär otillåten kopiering.

Det är **inte tillåtet** att:

- be AI återge ett kapitel ur en viss lärobok
- be AI skriva av en specifik artikel
- be AI sammanfatta en bok som du inte har rätt att ladda upp
- försöka återskapa en specifik skyddad text.

Under förutsättning att inget upphovsrättsskyddat material laddas upp som referens är det **tillåtet** att:

- be AI förklara en teori med egna ord
- be AI skapa övningsuppgifter inom ett särskilt ämne
- skapa lektionsplaneringar
- be om generella sammanfattningar av ett ämnesområde.